

Riwal en de Israëlische afscheidingsmuur

Profundo, 12 september 2006

- **Introductie**

Op 3 juli 2006 besteedde het tv-programma Netwerk aandacht aan de afscheidingsmuur die door Israël gebouwd wordt op de bezette Westelijke Jordaanoever. In deze reportage kwam een mobiele kraan in beeld die wordt ingezet bij de bouw van de muur. Deze kraan droeg duidelijk het logo van de Nederlandse firma Riwal uit Dordrecht, die in diverse landen hoogwerkers en mobiele kranen verhuurt aan aannemers, installateurs, onderhoudsbedrijven en overheidsinstellingen.

De uitzending van Netwerk was aanleiding voor het PvdA-kamerlid Koenders om kamervragen aan minister Bot van Buitenlandse Zaken te stellen (zie Bijlage 1). In zijn antwoorden van 4 september 2006 deelde minister Bot de Tweede Kamer onder meer mee: "Voor zover mij bekend is de in de uitzending van Netwerk getoonde kraan met de naam Riwal van het Israëlische bedrijf Lima Holding uit Tel Aviv. Met toestemming van Riwal in Nederland - de merknaam van Schalekamp Beheer te Dordrecht - is Lima Holding in Israël eveneens actief onder de naam Riwal. Volgens opgave van Schalekamp Beheer levert het Nederlandse bedrijf geen machines of personeel voor de bouw van de barrière. Op grond hiervan heb ik geen aanwijzingen dat het Nederlandse bedrijf betrokken is bij de bouw van de barrière."

United Civilians for Peace heeft deze informatie laten toetsen door onderzoeksbureau Profundo.¹ Uit het onderzoek van Profundo blijkt dat de merknaam Riwal in Israël inderdaad gevoerd wordt door het bedrijf Lima Holding B.V. Anders dan minister Bot stelt is Lima Holding echter een Nederlands bedrijf, gevestigd in Spijkenisse. Lima Holding en Schalekamp Beheer hebben bovendien dezelfde eigenaars, zodat Riwal Israël in de praktijk functioneert als de Nederlandse vestiging van de Riwal Groep. Als zodanig wordt Riwal Israël ook aangeduid op de website van Riwal en in interviews met het management van Riwal.

De verklaring van minister Bot - "volgens opgave van Schalekamp Beheer levert het Nederlandse bedrijf geen machines of personeel voor de bouw van de barrière" - geeft een onjuist antwoord op de vraag van Koenders naar de betrokkenheid van "het Nederlandse bedrijf Riwal". Anders dan Bot beweert, wordt de merknaam Riwal namelijk gevoerd door twee Nederlandse bedrijven: behalve door Schalekamp Beheer B.V. ook door Lima Holding B.V. En Lima Holding levert - via diens Israëlische dochter - wel degelijk machines voor de bouw van de afscheidingsmuur. Kort na de uitzending van Netwerk is deze betrokkenheid ook door Riwal erkend ten opzichte van verschillende media.

De Israëlische muur is door het Internationaal Gerechtshof in juli 2004 veroordeeld als een illegale maatregel. Israël is gelast om onmiddellijk te stoppen met de bouw van de muur en het deel dat reeds in bezet Palestijns gebied is gebouwd, af te breken. De verplichtingen van de internationale gemeenschap ter zake zijn in de uitspraak van het Hof duidelijk benoemd: *“All States are under an obligation not to recognize the illegal situation resulting from the construction of the wall and not to render aid or assistance in maintaining the situation created by such construction; all States parties to the Fourth Geneva Convention relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War of 12 August 1949 have in addition the obligation, while respecting the United Nations Charter and international law, to ensure compliance by Israel with international humanitarian law as embodied in that Convention.”*

In dit dossier wordt aangetoond dat de Riwal Groep in Dordrecht, via de Israëlische dochteronderneming van Lima Holding B.V., rechtstreeks betrokken is bij de bouw van de muur. Deze gegevens worden voorafgegaan door een profielschets van Riwal. De genoemde kamervragen (inclusief antwoorden) zijn als bijlage toegevoegd.

- **Profiel Riwal Groep**

De Riwal Groep is in Europa het grootste particuliere verhuurbedrijf op het gebied van *verticaal transport*. Het bedrijf verhuurt hoogwerkers en mobiele kranen aan aannemers, installateurs, onderhoudsbedrijven en overheidsinstellingen. Volgens zijn eigen website is Riwal in Nederland, Denemarken, Slovenië en Israël marktleider in hoogwerkerverhuur. Met de verhuur van mobiele kranen behoort Riwal in Nederland en Israël, volgens zijn eigen website, tot de top-10. Behalve in de genoemde landen heeft Riwal ook een vestiging in Frankrijk en wordt uitbreiding gezocht in het Midden-Oosten en op de Balkan.²

De Riwal Groep heeft in binnen- en buitenland een vloot van meer dan 5.000 hoogwerkers en mobiele kranen. De groep heeft ongeveer 300 werknemers, waarvan 170 in Nederland.³

Schalekamp Beheer, de holdingmaatschappij voor de activiteiten van de Riwal Groep in Nederland, Denemarken en Frankrijk, realiseerde in 2005 een omzet van € 69 miljoen, resulterend in een netto-winst van € 8,9 miljoen.⁴

De activiteiten van Riwal Groep in Israël zijn ondergebracht in Lima Holding B.V., waarvan geen omzetcijfers bekend zijn.⁵

- **Eigenaars Riwal**

Riwal is in 1968 opgericht als de Nederlandse vestiging van het Engelse bedrijf Richards & Wallington. In 1980 werd dit bedrijf door middel van een *management buy-out* overgenomen door Dick Schalekamp sr. en ondergebracht in Schalekamp Beheer B.V. In 1989 droeg Dick Schalekamp sr. het bedrijf over aan zijn zonen Dick en Jaap Schalekamp.⁶

In 2000 verkochten de gebroeders Schalekamp eenderde van de aandelen van Schalekamp Beheer B.V. aan MDN Holding B.V.⁷ Dit bedrijf uit Spijkenisse omschrijft zichzelf als een “Active Venture Capitalist in the Cranes and Lifting Industry”. Het bedrijf verkoopt en verhuurt hoogwerkers en mobiele kranen en participeert in verschillende joint-ventures met bedrijven die grote, gespecialiseerde kranen opereren zoals Mammoet en Van Oord. De president-directeur van MDN Holding is de Israëlische zakenman Doron Livnat, die ook een meerheid van de aandelen bezit.⁸

Hoewel het eigendom van eenderde van de aandelen van Schalekamp Beheer formeel in handen is van MDN Holding, wordt Doron Livnat op de eigen website van Riwal omschreven als de derde eigenaar van Riwal, naast Dick en Jaap Schalekamp.⁹

- **Achtergrond Doron Livnat**

Doron Livnat - een van de drie eigenaars van Schalekamp Beheer / Riwal - stamt uit een Israëlische ondernemersfamilie. Zijn vader Yitzhak Livnat en zijn oom Avraham Livnat richtten het bouwbedrijf Taavura op in de jaren '50 van de vorige eeuw.¹⁰ Avraham Livnat en zijn zonen controleren sinds enkele jaren, samen met de familie Dankner, de grootste bedrijfsholding in Israël: IDB Holding. Daartoe behoren onder meer Discount Investment (67%), Clal Industries (62%), Azorim Investment (64%) en Clal Insurance (51%).¹¹

Doron Livnat werkte tussen 1980 en 1986 ook voor Taavura, maar in 1986 emigreerde hij naar Nederland en richtte hier Hovago op, een bedrijf dat mobiele kranen verhuurt en verkoopt.¹²

Hovago is inmiddels een dochtermaatschappij van MDN Holding B.V., een Nederlandse holdingmaatschappij die geheel of grotendeels in handen is van Doron Livnat. MDN Holding beheert ook belangen in Schalekamp Beheer (33,3%), Lima Holding (50%) en diverse joint-ventures met bekende bedrijven op het gebied van vertikaal transport, zoals Mammoet, Van Oord en JLG. In 2005 realiseerde MDN Holding B.V. een omzet van € 37,2 miljoen, resulterend in een netto winst van € 6,6 miljoen.¹³

Doron Livnat speelt ook een rol in verschillende Nederlandse organisaties die steun verlenen aan Israël. Hij is bestuurslid van het CIDI (Centrum Informatie en Documentatie Israël), een organisatie die "opkomt voor het recht op veiligheid van het Joodse volk, waar ook ter wereld".¹⁴ Daarnaast is Livnat voorzitter van de Raad van Advies van Collectieve Israël Actie, een organisatie die geld inzamelt voor Keren Hayesod-United Israël Appeal te Jeruzalem en andere humanitaire, sociale en educatieve doelen binnen de erkende grenzen van Israël.¹⁵

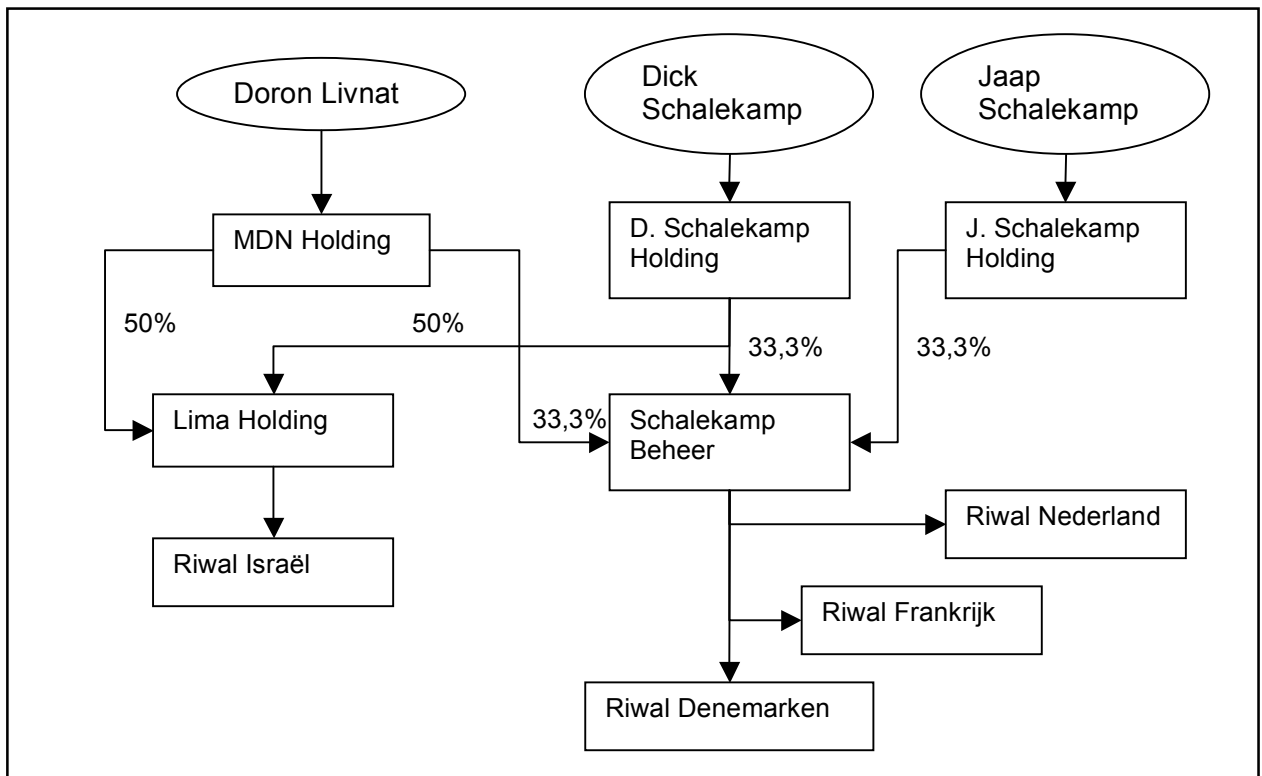
- **Riwal in Israël**

Volgens het Israëlische dagblad Ha'aretz (zie Bijlage 2) zette Riwal in 1997 in Israel een joint-venture voor de verhuur van hoogwerkers op, samen met het bedrijf Avi Cranes, monopolist op het gebied van verhuur van mobiele kranen. Het bedrijf kwam onder leiding van Adi Livnat, de broer van Doron Livnat. De eerste belangrijke opdracht van de joint-venture betrefte de bouw van een fabriek voor de Amerikaanse elektronikaproductent Intel in Kiryat Gat. De joint-venture partners kregen echter ruzie.¹⁶

Volgens de eigen website van de Riwal Groep heeft de groep echter pas sinds 2003 een vestiging in Israël. Deze vestiging is volgens de website nu marktleider op het gebied van hoogwerkerverhuur in Israël.¹⁷ Volgens een interview in het vakblad *Cranes & Access* (januari 2006) heeft deze vestiging 55 werknemers.¹⁸

Eigenaar van de Israëlische vestiging van de Riwal Groep is Lima Holding B.V. in Spijkenisse. Volgens gegevens van het handelsregister van de Kamers van Koophandel zijn de aandelen van Lima Holding voor 50% in handen van MDN Holding B.V. en voor 50% in handen van D.Schalekamp Holding B.V.¹⁹

Zoals hierboven al vermeld is MDN Holding B.V. is - grotendeels of geheel - in handen van Doron Livnat en voor 33,3% eigenaar van Schalekamp Beheer B.V. Ook D.Schalekamp Holding B.V. is voor 33,3% eigenaar van Schalekamp Beheer B.V. Dit bedrijf is de persoonlijke holding van Dick Schalekamp, een van de twee broers Schalekamp.²⁰

Figuur 1. Eigendomsverhoudingen Riwal Groep

Met andere woorden: de Israëlische vestiging van Lima Holding B.V., die onder de merknaam Riwal opereert op de Israëlische markt, is eigendom van twee van de drie eigenaars van Schalekamp Beheer B.V., het bedrijf dat op de Nederlandse markt opereert onder de merknaam Riwal. De juridische relatie tussen Riwal Nederland en Riwal Israël is dus zeer nauw en in de praktijk functioneert Riwal Israël als een dochteronderneming van Riwal Nederland. Als zodanig wordt Riwal Israël ook omschreven op de eigen website en in interviews.²¹

De antwoorden die minister Bot van Buitenlandse Zaken begin september gaf op de Kamervragen van het PvdA-kamerlid Koenders bevatten dus onjuiste informatie (zie Bijlage 1). Anders dan minister Bot stelt, is Lima Holding B.V. geen Israëlisch maar een Nederlands bedrijf, gevestigd in Spijkenisse. Lima Holding B.V. en Schalekamp Beheer B.V. hebben bovendien dezelfde eigenaars.

- **Riwal en de afscheidingsmuur**

Naast de verhuur van hoogwerkers startte Riwal in Israël in 2006 ook met de verhuur van mobiele kranen. Volgens de eigen website behoort Riwal op deze markt nu al tot de top-10 in Israël.²² In het jaarverslag over 2005 van MDN Holding B.V., een van de eigenaren van Riwal, wordt de verwachting uitgesproken dat Riwal in 2006 de nummer twee wordt op de Israëlische verhuurmarkt voor mobiele kranen en “de nummer één in dienstverlening en prestaties”.²³

De start van Riwal op de Israëlische verhuurmarkt voor mobiele kranen leidde tot een felle reactie van de vroegere partner Avi Cranes, die zijn monopolie bedreigd zag. Er was met name sprake van felle concurrentie rond de uitbreiding van de Intel-fabriek in Kiryat Gat. De eigenaar van Avi Cranes, Avi Yochanan, werd eind juli 2006 door het Israëlische openbaar ministerie voor de rechtbank van Tel Aviv in staat van beschuldiging gesteld wegens het opdracht geven tot brandstichting, vernieling, diefstal en bedreigingen. Deze acties waren gericht tegen vestigingen en materieel van Riwal in Israël en Nederland, maar ook tegen de broers Livnat en hun families. Yochanan en een van zijn medewerkers blijven mogelijk in voorarrest tot het begin van hun proces.²⁴

Op 3 juli 2006 besteedde het tv-programma Netwerk aandacht aan de afscheidingsmuur die door Israël gebouwd wordt op de bezette Westelijke Jordaanoever. In deze rapportage kwam een mobiele kraan in beeld die wordt ingezet bij de bouw van de Israëlische afscheidingsmuur. Deze kraan droeg duidelijk het Riwal-logo. Naar aanleiding van deze uitzending zijn door het PvdA-kamerlid Koenders vragen gesteld aan de minister van Buitenlandse Zaken over de betrokkenheid van het Nederlandse bedrijf Riwal bij de bouw van de afscheidingsmuur.²⁵

Over deze Kamervragen is vervolgens door verschillende media gerapporteerd, waarbij ook Riwal om commentaar werd gevraagd. In een rapportage van RTV Rijnmond op 7 juli 2006 werd een verklaring van Riwal getoond waarin het bedrijf het volgende verklaart: "Riwal is een internationaal opererend en succesvol opererend bedrijf dat mobiele kranen en hoogwerkers verhuurt aan bedrijven als aannemers, installateurs, onderhoudsbedrijven en overheidsinstellingen. Dit is ook het geval in Israël waar wij met lokaal management en medewerkers sinds 2003 actief zijn. Aan een grote opdrachtgever verhuurt Riwal Israël op dit moment kranen voor de Israëlische afscheidingsmuur langs de Westelijke Jordaanoever. Dit is voor Riwal een commerciële opdracht die uitsluitend als zodanig is aangenomen en wordt uitgevoerd."²⁶ Ook het ANP citeerde op 7 juli uit deze verklaring (zie Bijlage 3).²⁷

Deze verklaring lijkt in tegenspraak met de informatie die het bedrijf aan minister Bot van Buitenlandse Zaken heeft verstrekt. In antwoord op de Kamervragen van het PvdA-kamerlid Koenders schreef minister Bot begin september: "Volgens opgave van Schalekamp Beheer levert het Nederlandse bedrijf geen machines of personeel voor de bouw van de barrière. Op grond hiervan heb ik geen aanwijzingen dat het Nederlandse bedrijf betrokken is bij de bouw van de barrière" (zie Bijlage 1).

Minister Bot geeft hiermee een onjuist antwoord op de vraag van Koenders naar de betrokkenheid van "het Nederlandse bedrijf Riwal". Anders dan Bot beweert, wordt de merknaam Riwal namelijk gevoerd door twee Nederlandse bedrijven: behalve door Schalekamp Beheer B.V. ook door Lima Holding B.V. En Lima Holding levert - via diens Israëlische dochter - wel degelijk machines voor de bouw van de afscheidingsmuur.

In het kader van dit onderzoek is aan Riwal om nadere informatie gevraagd over de betrokkenheid van het bedrijf bij de bouw van de afscheidingsmuur (de opdrachtgever, grootte van de opdracht, en dergelijke). Het bedrijf heeft deze vragen echter niet beantwoord.

- **Adres Riwal**

Maxwellstraat 27
3316 GP Dordrecht
Nederland
Telefoon: 078-6181888
Fax: 078-6181866
E-mail: pr@riwal.nl | Website: www.riwal.nl

Bijlage 1 Kamervragen

Beantwoording vragen van lid Koenders over de betrokkenheid van Riwal bij de bouw van de Israëlische barrière

04-09-2006 | Kamerstuk | Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken

Graag bied ik u hierbij, mede namens de staatssecretaris van Economische Zaken, de antwoorden aan op de schriftelijke vragen gesteld door het lid Koenders over de betrokkenheid van Riwal bij de bouw van de Israëlische barrière. Deze vragen werden ingezonden op 10 juli 2006 met kenmerk 2050616260.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
Dr. B.R. Bot

Antwoord van de heer Bot, minister van Buitenlandse Zaken, mede namens mevrouw Van Gennip, staatssecretaris van Economische Zaken, op vragen van het lid Koenders (PvdA) over de betrokkenheid van Riwal bij de bouw van de Israëlische barrière.

Vraag 1

Bent u op de hoogte van het feit dat het Nederlandse bedrijf Riwal betrokken is bij de bouw van de Israëlische muur aan de Westelijke Jordanoever? 1)

Antwoord

Voor zover mij bekend is de in de uitzending van Netwerk getoonde kraan met de naam Riwal van het Israëlische bedrijf Lima Holding uit Tel Aviv. Met toestemming van Riwal in Nederland - de merknaam van Schalekamp Beheer te Dordrecht - is Lima Holding in Israël eveneens actief onder de naam Riwal. Volgens opgave van Schalekamp Beheer levert het Nederlandse bedrijf geen machines of personeel voor de bouw van de barrière. Op grond hiervan heb ik geen aanwijzingen dat het Nederlandse bedrijf betrokken is bij de bouw van de barrière.

Vraag 2

Kunt u aangeven hoe de betrokkenheid van Riwal zich verhoudt tot de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof dat de muur in strijd is met het internationaal recht en met de Nederlandse verantwoordelijkheid in het zorg dragen voor naleving van het internationaal recht?

Antwoord

In het advies over de barrière oordeelt het Internationaal Gerechtshof dat staten verplicht zijn af te zien van erkenning van de onrechtmatige situatie die het gevolg is van de barrière. Ook het bijdragen aan het voortbestaan ervan is staten verboden. Het advies is een gezaghebbend rechtsgeleerd oordeel, waarin echter geen uitspraak wordt gedaan over de verantwoordelijkheid van staten voor de naleving van het internationaal recht door private partijen, zoals het bedoelde bedrijf. Daarbij tekent de regering aan dat Riwal/Lima Holding een rechtspersoon naar Israëliisch recht is, en zich als zodanig niet direct binnen de Nederlandse rechtsmacht bevindt.

Vraag 3

Hoe verhoudt de betrokkenheid van Riwal zich tot het naleven van de OESO-richtlijnen, waaraan Nederlandse bedrijven gehouden zijn? Zijn er juridische mogelijkheden op te treden tegen dit bedrijf?

Antwoord

Zoals vermeld in het antwoord op vraag 1 is, voorzover mij bekend, geen sprake van betrokkenheid van het Nederlandse bedrijf Riwal in de vorm van leverantie of inzet van materieel of van inzet van personeel. Hoe de afspraken over het gebruik van de naam "Riwal" en de invulling hiervan door beide bedrijven zich verhouden tot de OESO-richtlijnen valt niet afdoende te beoordelen zonder nader onderzoek naar aanleiding van een daarop gerichte vraag, in te dienen bij een Nationaal Contactpunt voor de OESO-richtlijnen (NCP). Op grond van de in OESO-kader gemaakte afspraken zou overigens een dergelijke vraag moeten worden ingediend bij het Israëlische NCP, omdat de activiteiten waarover het gaat zich in Israël afspelen. De OESO-richtlijnen vormen gezien hun aard geen basis voor juridische stappen tegen bedrijven.

Vraag 4

Kunt u in het licht van eerdere beantwoording van vragen over de Nederlandse positie ten aanzien van de muur met het bedrijf in kwestie in contact treden en het bedrijf verzoeken geen medewerking te verlenen aan de bouw van de muur?

Antwoord

Ook de regering is van oordeel dat de bouw van de barrière op Palestijns grondgebied in strijd is met het internationaal recht. De regering acht het dan ook ongewenst dat een Nederlands bedrijf, op wat voor wijze dan ook, zou bijdragen aan de bouw van deze barrière. Daarom zal ik, in overleg met de staatssecretaris van Economische Zaken, Riwal/Schalekamp Beheer informeren over het Nederlandse standpunt ter zake.

1) Rapportage Netwerk, 3 juli 2006.

Bijlage 2 Artikel Ha'aretz

Rivals of Riwal suspected of threats, theft, burning company's cranes

Haaretz, 24 July 2006

By Guy Leshem

The police are investigating a series of threats and acts of sabotage against members of the Livnat family in Israel and abroad, who are senior executives of the family-owned Riwal crane company. The police has information connecting a series of break-ins at the company's offices in Israel and Holland, incidents of stalking, threats and the sabotage of equipment estimated at millions of shekels, with rival crane operator Avi Cranes, which is suspected of using the services of a major crime family. The investigation is probing financial links between the crime family and Avi Cranes.

The heavy mobile crane sector in Israel is controlled by Avi Cranes, which has been in business since the 1970s and operates nearly 100 cranes. A small number of competitors have left the sector, which is worth tens of millions of dollars a year, because of the company's monopoly. Most of the customers are large infrastructure companies, the military industries, the Israel Electric Corporation, the oil refineries and the defense establishment. Most of the mobile cranes which operate in Israel today are defined as strategic equipment because they operate in sensitive installations, and because they need to be readily available in an emergency.

In recent years, the Livnat family decided to enter the field and formed Riwal, which created stiff competition in the sector.

Suspicious fire

Three weeks ago, two caterpillar-track cranes belonging to the company, worth \$5 million, were set on fire at Kibbutz Einat. The cranes were considered the most advanced in the country, and among the most modern in the world. A security guard at the kibbutz said that a group of masked men tied him and another guard up and set the cranes alight. However, police suspect that he may have cooperated with the arsonists.

Fire investigators who examined the cranes came to the conclusion that it was a professional arson intended to put the two cranes out of commission for a long time. The electronic control units of both cranes were targeted, which indicates to the investigators that the arson was carefully planned, and that the arsonists had received technical information.

According to a transcript of conversations on the security guard's mobile phone, which included incoming calls from Arthur Pinhasov, an employee of Avi Cranes, the police suspect that he was the one to order the arson. The guard was arrested on Wednesday, and a day later so was Pinhasov and Avi Yochanan, the CEO and owner of Avi Cranes. The court ordered them to be held in custody until tomorrow, on the suspicion that they were behind the arson and the campaign of threats. At their custody hearing, the police representative said that the arson was intended to prevent Riwal from participating in huge tenders, which are currently taking place in Israel.

Doron and Adi Livnat are the sons of Yitzhak Livnat, who founded Taavura Holdings together with his brother Avraham in the 1950s. Taavura is considered today to be one of the largest corporations in Israel. The two were active from a young age in the running of the company, together with Avraham's sons, Zvika and Shai.

Between 1980 and 1986, Doron Livnat was a manager in the Taavura Group, and in 1986 he founded Hovago, a Dutch firm which operates, rents and sells cranes, and which is considered to be among the 10 largest companies in the world in the field. In 1987 he founded a subsidiary called Riwal, which rents and sells platforms used for lifting people to great heights. Over the years, the company became one of the leaders in the field.

In 1997, Riwal Israel and Avi Cranes began to cooperate in the lifting platform field, in the construction of the Intel plant in Kiryat Gat. In 1999 the two companies formed a partnership, which was run by Avi Yochanan's daughter, supervised by Adi Livnat.

Independent operations

A dispute developed between the two partners over the purchase of a heavy crane from the IEC, and revenue reports which the Livnat brothers say were not given to them. In 2003 the partnership broke up acrimoniously.

In 2003 Riwal Israel began to operate independently with lifting platforms, and set up a operation at Kibbutz Einat. At the same time, Avi Livnat's office in Ramat Gan was broken into, and his computer, which contained business information, was stolen. No one was ever arrested for the theft.

Meanwhile, Riwal Israel was awarded a franchise to represent the world's largest manufacturer of lifting platforms. The company imported more than 100 lifting platforms, and began to push Avi Cranes out of the market. A year later, Riwal began importing heavy cranes, creating a second front in the competition with its rival.

In November 2005, Adi Livnat's office was once again broken into. Again, only his personal computer was stolen, and again no one was caught. Shortly afterwards, his brother Doron's home in Holland was broken into twice in one month, in a manner termed by Dutch police as extraordinarily professional.

Two months ago, Riwal's flagship crane, which can lift 500 tons, arrived in Israel at a cost of \$3 million. It joined an older crane which could lift 300 tons. Until these cranes arrived, only Avi Cranes had equipment that could lift this kind of weight.

A few days later, the Riwal CEO's wife received an anonymous telephone call at home, in which she was told that there was a "contract out" on her husband, and that "they know where their children are and that one day one of them will now come home." The next day, a man was seen photographing Doron Livnat's home in Holland, and his brother Adi noticed he was being followed in Israel. A few days later, another anonymous telephone call to the Riwal CEO's mobile phone threatened that he would be hurt if he did not leave the company.

At that time, a huge tender was taking place for the supply of lifting platforms and cranes for the construction of a second Intel plant in Kiryat Gat. The construction work is estimated at \$2 billion. The two main competitors in the tender were Riwal and Avi Cranes. According to sources close to the police investigation, Riwal's two huge cranes endangered Avi Cranes' chances of winning the tender.

The arson of the two cranes set on fire at Kibbutz Einat took place the day before the deadline for presenting bids for the Intel tender. This made Avi Cranes the only contender.

The police investigation is now concentrating on information which connects the threats and the arson to a crime family, and Avi Cranes' connection the family.

The Livnat family claims it has no enemies who would want to cause it harm, and denies claims that that it refused to pay protection money to criminals. Some of the family members have been accompanied by armed guards in recent days.

Avi Cranes said in response that "Avi Cranes is a veteran company that has been operating for more than 30 years. We believe in Avi's innocence, welcome the police investigation and are sure that justice will be done. We cannot comment further so as not to harm the ongoing police investigation."

Bijlage 3 ANP bericht

PvdA stelt vragen over Dordts kraanverhuurbedrijf

07 juli 2006 - DEN HAAG (ANP) - Tweede-Kamerlid Bert Koenders van de PvdA heeft vrijdag schriftelijke vragen gesteld aan minister Ben Bot (Buitenlandse Zaken) over een kraanverhuurbedrijf uit Dordrecht. Dit bedrijf, Riwal, zou betrokken zijn bij de bouw van de omstreden afscheidingsmuur, die Israël bouwt om zichzelf te beschermen tegen Palestijnse aanslagen.

Koenders wil van Bot weten hoe de medewerking van een Nederlands bedrijf aan de bouw van de muur zich verhoudt tot de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof. In 2004 besliste dit hof in Den Haag namelijk dat de bouw van de Israëlische veiligheidsbarrière op de Westelijke Jordaanoever in strijd is met het internationaal recht. Het Kamerlid hoopt te horen of er juridische mogelijkheden zijn op te treden tegen het bedrijf. De politicus heeft verder de minister gevraagd of die Riwal kan verzoeken niet meer mee te werken aan de bouw van de muur.

Riwal bevestigde vrijdag in een schriftelijke reactie dat de Israëlische tak van het bedrijf kranen verhuurt aan een grote opdrachtgever voor de bouw van de Israëlische afscheidingsmuur. "Dit is voor Riwal een commerciële opdracht die uitsluitend als zodanig is aangenomen en wordt uitgevoerd", aldus de verklaring.

Bijlage 4 Noten

- 1 Voor meer informatie over *United Civilians for Peace*, zie www.unitedcivilians.nl.
- 2 Website Riwal (www.riwal.nl), bekeken in september 2006.
- 3 Riwal success based on people, Cranes & Access, januari-februari 2006.
- 4 Annual report 2005, MDN Holding B.V., Spijkenisse, augustus 2006.
- 5 Uittreksel Lima Holding BV (dossiernummer 24290890), Handelsregister van de Kamers van Koophandel, 5 september 2006.
- 6 Website Riwal (www.riwal.nl), bekeken in september 2006.
- 7 Riwal aim high and order 1,000 new JLG lifts, Vertikal.Net, 2 december 2004; Website Riwal (www.riwal.nl), bekeken in september 2006.
- 8 Annual report 2005, MDN Holding B.V., Spijkenisse, augustus 2006.
- 9 Website Riwal (www.riwal.nl), bekeken in september 2006.
- 10 Rivals of Riwal suspected of threats, theft, burning company's cranes, Guy Leshem, Haaretz, Jeruzalem, 24 juli 2006.
- 11 Website Taavura Holdings (www.taavura.com), bekeken in augustus 2006; Website IDB Holding (www.idbh.co.il), bekeken in augustus 2006.
- 12 Rivals of Riwal suspected of threats, theft, burning company's cranes, Guy Leshem, Haaretz, Jeruzalem, 24 juli 2006; Website Hovago (www.hovago.nl), bekeken in augustus 2006.
- 13 Annual report 2005, MDN Holding B.V., Spijkenisse, augustus 2006.
- 14 Website CIDI (www.cidi.nl), bekeken in augustus 2006; Telefonische informatie CIDI, Den Haag, 1 augustus 2006.
- 15 Jaarverslag 2005, Collectieve Israël Actie, Amsterdam, april 2006.
- 16 Rivals of Riwal suspected of threats, theft, burning company's cranes, Guy Leshem, Haaretz, Jeruzalem, 24 juli 2006.
- 17 Website Riwal (www.riwal.nl), bekeken in september 2006.
- 18 Riwal success based on people, Cranes & Access, januari-februari 2006.
- 19 Publicatierapport 2004, Lima Holding BV, Spijkenisse, 28 juni 2005; Uittreksel Lima Holding BV (dossiernummer 24290890), Handelsregister van de Kamers van Koophandel, 5 september 2006.
- 20 Uittreksel D. Schalekamp Holding BV (dossiernummer 23062679), Handelsregister van de Kamers van Koophandel, 7 september 2006.
- 21 Riwal success based on people, Cranes & Access, Januari-Februari 2006; Website Riwal (www.riwal.nl), bekeken in september 2006.
- 22 Website Riwal (www.riwal.nl), bekeken in september 2006.
- 23 Annual report 2005, MDN Holding B.V., Spijkenisse, augustus 2006.
- 24 Rivals of Riwal suspected of threats, theft, burning company's cranes, Guy Leshem, Haaretz, Jeruzalem, 24 juli 2006; Avi Cranes owner, courier charged with arson, threats, Oded Arbel, Haaretz, Jeruzalem, 27 juli 2006.
- 25 Vragen van het lid Koenders (PvdA) aan de minister van Buitenlandse Zaken en de staatssecretaris van Economische Zaken over de betrokkenheid van Riwal bij de bouw van de Israëlische barrière, Tweede Kamer, Den Haag, 10 juli 2006.
- 26 RTV Rijnmond, Rotterdam, 7 juli 2006.
- 27 PvdA stelt vragen over Dordts kraanverhuurbedrijf, ANP, Den Haag, 7 juli 2006.